

Годинава која изминува донесе многу турбуленции на светската геополитичка сцена. Желбата за надмоќ, интересите, развојот на воената технологија и покажувањето кој е кој на планетата, повторно беа главните правци по кои се движеше политиката на големите сили. Борбата за рамноправност, за човекови права, за слободи и рамномерен развој, беа само пишани утопии кои се спомнуваа само на меѓународни семинари и симпозиуми. Во реалноста се случуваше нешто сосема друго. Војни, разорувања, превласт... Како одминуваат годините, така на крајот на секоја од нив ќе речеме - никогаш да не се повтори. Така и оваа 2007 година ќе ја забележиме по многу повеќе негативни, отколку позитивни достигнувања. На овие страници хронолошки се навраќаме на најзначајните настани од минатите 12 месеци. Некои од нив долго ќе се паметат, другите брзо ќе се забораваат затоа што се еволутивни сами по себе и наскоро ќе се променат и ќе израснат во нешто многу поголемо отколку што се сега. Егзекуцијата на Садам Хусеин, дуелот меѓу Русија и САД околу изградбата на антиракетниот штит, незатвореното косовско прашање, смртта на поранешниот руски претседател Борис Елцин... се само дел од светските случувања во 2007 г.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

СЕ ВРАТИ СТ

БЕСИЛКА ЗА САДАМ ИЛИ ЗА НЕГОВИОТ ДВОЈНИК !?

Иако обесен на 30.12.2006 г. сепак случајот со егзекуцијата на ексирачкиот претседател Садам Хусеин ја одбележа првата половина од годинава која изминува. Судот во Багдад пресуди - ирачкиот диктатор ќе оди на бесилка. Понижен, обезвреден, исплукан, Садам со јажето околу вратот застана пред местото на сопствената егзекуција. Светските медиуми беа преполни со последните снимки од животот на тиранинот од Тикрит. Сите ги видоа последните воздишки на најголемиот вожд на Блискиот Исток. Едни славеа, други го прогласија за маченик. Ирак денес живее без Садам. Оваа држава треба конечно да биде пред прагот на слободата. Но, таму сè уште се гине, многу повеќе отколку во негово време. Како минува времето, така Ирачаните сè повеќе жалат за нивниот претседател кој, иако суров, сепак велат дека знаел да го чува редот и поредокот во земјата. Денес Ирак е најнебезбедното место во светот. Веројатно така ќе остане уште долго. Смртта на ирачкиот диктатор покренала лавина реакции, анализи и истражувања за причините и последиците од тој чин. Беа објавени многу книги и написи, кои

Неколку часа пред да биде обесен Садам Хусеин на адвокатите им го претставил својот тестамент. Тој им порачал да не молат за неговиот живот, обвинувајќи ги САД и Сарафид дека го организирале бесењето. Сарафид е династијата која владеела со Иран од 1501 до 1736 г. која го воспоставила шиитскиот ислам како официјална вера во државата. Во тестаментот стои дека Садам имал желба да биде погребан во родното село Ауџи во близина на Тикрит или во градот Рамада. Сепак, навел дека за тоа ќе одлучи неговата ќерка Рагад.

опишуваат нови моменти околу Садам и Ирак. Поранешниот директор на Федералните резерви со нафта во САД, Алан Гринспен, тврди дека егзекуцијата на Хусеин била суштинска во обезбедувањето нафтени резерви. Во својата книга "Време на турбуленции: Авантурите во новиот свет", тој пишува дека војната во Ирак е водена заради нафтата. Според него, срамни се објаснувањата на некои дипломати дека воената кампања против Багдад е покрената за да се уништи воената технологија на ирачкиот режим и дека наводно тој работувал со терористичката мрежа на Осам бин Ладен. Ништо од тоа не било точно. Единствената причина за денешниот хаос во Ирак, според Гринспен, е нафтата. Садам Хусеин бил на дофат да го преземе мореузот Хормуз, низ кој дневно минуваат до 20 милиони барели нафта. Тоа било неприфатливо за западната номенклатура. Садам морал да се елиминира. Од друга страна, во текот на годинава се појавија и неколку сензационални изданија на одредени автори кои напишаа: "Садам Хусеин е жив!" Египетскиот новинар и писател Аниса Ал-Дагхидија не верува дека Садам е обесен на 30 декември. Тоа детално го опишува во книгата "Садам не е погубен". Исто така, се тврди дека е

Русија се закани дека ако САД го изградат антиракетниот штит во источна Европа таа би можела да ја лансира интерконтиненталната балистичка ракета. Секое испукување на противракета од Полска, за Москва би значело повод за противудар. Според началникот на Генералштабот на руската армија, не постои ниту еден штит кој во иднина би можел да сопре продор на руска ракета, па оттука планот на Пентагон бил залуден.

уште една лажна пропаганда тоа за синовите на ирачкиот претседател, Удај и Кусај, кои беа убиени во 2003 година. Наводно, тие се живи и се наоѓаат на сигурно. Како клучен доказ дека вистин-

расна во спор кој го турна светот во ситуација, која беше карактеристична за ерата на Студената војна. Остриот отпор на руската власт кон тој проект создаде политички тензии меѓу Ва-

се разгледува можноста да се направи план за заштита на непокриениот дел од европското југоисточно крило. Тука би биле вклучени проектили од краток и среден дострел, би ги опфакало Турција, Бугарија, Грција, Романија и југот на Италија, а во перспектива и балканските земји настанати од поранешна СФРЈ. Американската фирма "Тусо" веќе почна со изградба на супермодерен

УДЕНАТА ВОЈНА!!!

скиот Садам Хусеин не е елиминиран, Ал-Дагхидија посочува: Косата на вистинскиот Садам била густа, а на неговиот двојник ретка. Ирачкиот доктор Мухамед Асасиди компјутерски ги споредил и неговите уши со тие на обесениот, при што била најдена голема разлика. Авторот нуди уште еден доказ. Сопругата на Садам Хусеин, при посетата во затворската ќелија во 2004 г. веднаш истрчала надвор и извикала: "Ова не е мојот сопруг". Заклучокот во книгата е дека обесениот Садам всушност е неговиот двојник Малуф Рамадан. Како и да е, за неког мртов, за неког жив, поранешниот ирачки лидер уште долго ќе биде предмет и фигура на анализа во светските центри на моќ. Времето ќе ја покаже улогата која тој ја имал во триесетгодишното владеење со ирачката држава.

АНТИРАКЕТНИОТ ШТИТ ЈА ВРАЌА СТУДЕНАТА ВОЈНА

Програмата за антиракетна заштита на западната хемисфера, иницирана од американскиот Пентагон, во 2007 г. пре-

шингтон и Москва, што значително се одрази и на севкупните планетарни геополитички прилики. Во незавидна ситуација се најдоа европските земји, кои докрај не се изјаснети за судбината на оваа американска програма. Имено, противракетниот штит првично треба да се реализира на териториите на Полска и на Чешка, како одговор на иранската нуклеарна програма и сè поголемите закани на режимот од Техеран. Меѓутоа, рускиот претседател Владимир Путин смета дека тоа е "приказна за мали деца" и дека единствената причина зошто се гради тој проект е токму Русија. Со тоа почна нова трка во вооружувањето. Почнаа да се издвојуваат неколкукратно поголеми финансиски средства од буџетите за развој на нова воена технологија и проектирање нови софистицирани видови оружја. Паралелно со тоа Москва стави мораториум на Договорот за конвенционално вооружување во Европа, што дополнително ги заостри односите меѓу ривалите. Пентагон веќе се подготвува, покрај северниот штит, кој ќе го инсталира во северна Европа, да изгради и јужен антиракетен проект во вид подвижни морски радарски станици стационарни во Црно Море, а можеби и во Јадранско. Моментно, во рамките на НАТО

оптички кабел под Црно Море, кој ќе го поврзува бугарското пристаниште Варна со грузиското Потти. Кабелот е долг 1.100 км и е предвидено да пренесува информации со големина до 1,4 терабити. Од друга страна, се работи на електрификација на хрватските острови во Јадранското Море, која е неопходна за подобро функционирање на одбраната. Со оглед на тоа што вооружените сили на САД веќе ги користат базите во Романија и во Бугарија, може да се заклучи дека НАТО планира да инсталира антиракети и радарски на територијата на новите членки на Алијансата. Но, дали Американците имаат други идеи? Се разгледува можноста за изградба на поморски систем АЕГИС, со нови проектили од типот СМЗ за висинско пресретнување на проектили од краток и среден дострел. Таа задача ѝ е доделена на компанијата "Rejteon", која ги произведува и ракетите Томахаук. Овој пловен систем би покривал територија од околу 400 милји, што би значело дека доколку неговите радарски бидат поставени на платформа во Црното Море, тогаш тие би ја покривале цела Украина и руската територија до Волгоград. Доколку таков систем се постави во Јадранското Море, би ја покривал територијата на целиот Балкан, до

Украина и Полска. Со тоа, и покрај противењето на Русија, Америка е цврсто решена да продолжи со проектот за антиракетна одбрана, па и по цена на заладување на односите со Москва. И В.Британија официјално стана дел од штитот, отстапувајќи им ја на Американците својата воена база и радарската станица во Менвит Хил, северна Англија. Иако британските коментатори оценија дека тоа е уште удар на демократијата, Владата на Гордон Браун е непоколеблива кога станува збор за проширување на военото партнерство со САД. Во 2008 г. се очекуваат уште поголеми тензии со антиракетната програма. Всушност, таа е само на почеток.

КОСОВО РАСПНАТО НА КРСТОТ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТИ

Најгорливото прашање не само за Балканот, туку и за светот во годинава која изминува, секако беше и остана косовскиот проблем. Борбата меѓу Белград и Приштина полека прерасна во судир на интересите меѓу западниот и источниот дел од меѓународната заедница. Зголемувањето на притисокот на руската дипломатија по прашањето на независноста ги доведе Брисел и Вашингтон пред големи проблеми. Неколку пати досега се одложуваше чинот на признавање на косовската сувереност, која им била ветена на косовските Албанци уште пролетта 1999 г. непосредно по влегувањето на силите на НАТО во покраината. И нормално е денес, по речиси девет години, тие да го бараат сопствениот дел од договорот. Но, нештата на геополитичката сцена значително се променија. Доколку беше лесно да им се даде уште една држава на Албанците, тоа Западот ќе го стореше пет пати досега. Но, не било сè така едноставно. Играњето цик-цак со трпението на косоварите создаде нова екстремистичка клима во регионот. Повторно се надувани страстите, растат националистичките чувства на засегнатите страни. Странскиот фактор е во корсокак. Колку пати само се најавуваше денот "Д". Еднаш, два пати, пет пати, десет пати... Нешто не оди така како што некој првично замислуваше. Како и да е, пред Косово и пред целиот регион претстои голема авантура. Цела 2007 година помина во јалови преговори, за кои епиглот беше познат уште пред да почнат. Додека Белград одеше постепено чекор по чекор напред во давањето одредени отстапки во поглед на широчината на автономниот статус, косовскиот тим стоеше зацементиран на ставот дека нема компромис за независноста на протекторатот. Тоа беше и суштината на проблемот. Со еден таков крут однос на некомпромисност,

Потпретседателот на Американскиот институт за мир, Даниел Сервер, смета дека на Србија треба да ѝ се дозволи, ако тоа го сака, наместо членството во ЕУ и во НАТО, да го избере радикалниот национализам и сојузот со Русија. Со тоа нема да се загрожат виталните интереси на САД, а Србија набрзо би ја сфатила грешката. Според него, Косово ќе биде независно, а Босна ќе остане единствена.

преговорите беа однапред осудени на неуспех. Сега одлуката е префрлена за разгледување во првата половина на 2008 г. Се чека одржувањето на претседателските избори во Србија, чиј втор круг би бил на 3 февруари. Но, исто се велеше и за периодот кога се одржуваа парламентарните избори во Србија. Се чекаше исходот од нив и за десеттина дена беше планирана независноста. Ништо од тоа. Веројатно и во март повторно ќе се случи истата драматургија. Како тргнале работите, потребни се само минимални поводи за да го изменуваат сè погласниот настап на Албанците за добивање независност. Она што преовладуваше како најекспонирана тема во 2007 година, секако беше едностраното прогласување независност. Постојаното преповторување дека тој чин ќе предизвика домино ефект и врз други региони со слични проблеми, стана главна слика на проблемот. Можноста да се случи нов погром на неалбанското население од Косово е сè поверојатна, но загрижуваат и информациите според кои и Србите на северот од Косово се одлично вооружени. Во еден таков потенцијален српско-албански судир, КФОР ќе се најде во незавидна ситуација. Колку тој ќе биде способен да ја смири состојбата може да се претпостави. Досега тоа не му одеше од рака. Веројатно, Косово ќе падне во зимски сон и ќе се разбуди напролет. Словенија, како претседавач

со ЕУ во првата половина на 2008 г. ќе има можност да го поттурне решавањето на хаосот. Анализите велат дека клучниот состанок на шефовите на европските дипломатии за иднината на протекторатот ќе се одржи на 28 и 29 март во Љубљана. Тоа е доволен период за нови лобирања и за измена на постојниот распоред на силите. Тоа ќе биде и периодот во кој Македонија, Хрватска и Албанија ќе треба да ја добијат поканата за влез во Алијансата. Дали двете работи ќе бидат поврзани и зависни една од друга најбрзо ќе се знае по новогодишните празници.

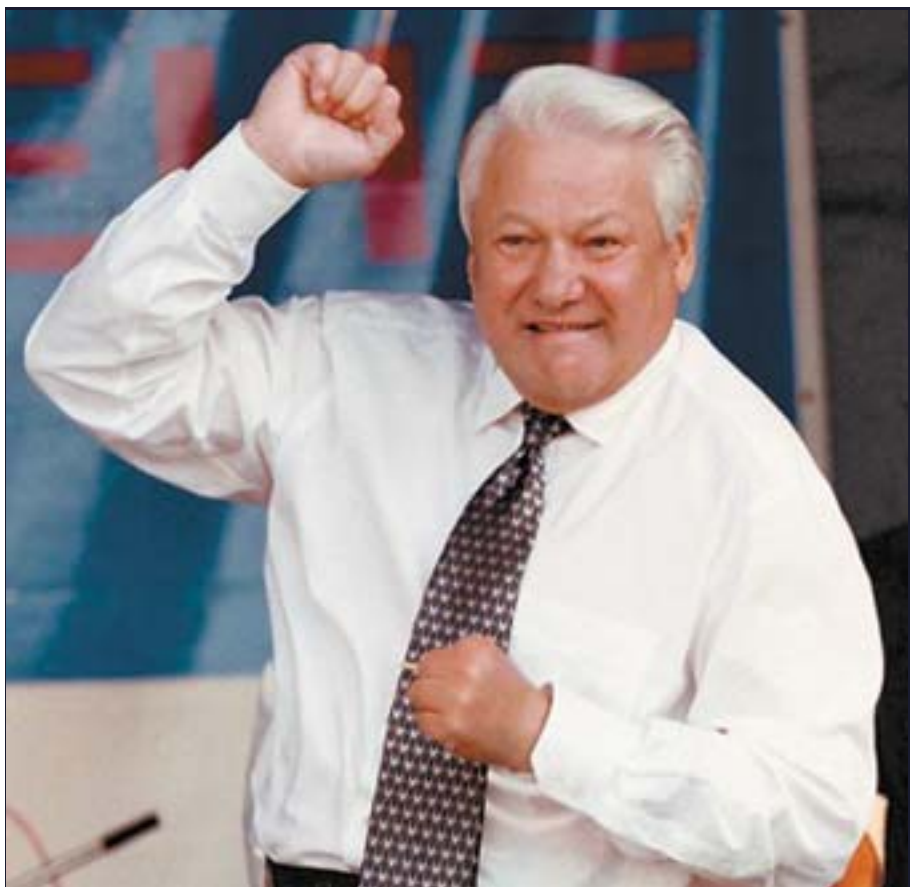
ЧОВЕКОТ КОЈ ПОВЕЌЕ ЈА САКАШЕ ВОТКАТА ОД ПОЛИТИКАТА

На 23 април годинава, на 76-годишна возраст почина поранешниот руски претседател, Борис Елцин. Неговата ера ќе остане запишана во историјата како лош период за руската држава. Падна моќта на руската економија, а паралелно со тоа и нејзиното политичко влијание во светот. Елцин повеќе ја сакаше вотката од политиката. Знаеше и по неколку седмици да не се појави на работното место, што негативно се одрази врз неговата земја. Во деведесетите години западниот свет не ја прашуваше Москва речиси за ништо. Таа не

беше фактор. Секое нејзино спротивување на потезите на геополитичката сцена не наиде на сериозно размислување кај дипломатите во Брисел

и во Вашингтон. Елцин се бунеше, но беше купен. Огромните кредити кои ги добиваше од западниот свет го зауздаа традиционалниот белег на руска над-

моќност. Кремљ не можеше да се справи со себе, а не, пак, со надворешниот свет. Необичните случувања го следеа Елцин во текот на целиот негов живот. Уште како бебе на крштевањето паднал од рацете на пијаниот свештеник, па за малку ќе се удавел во осветената вода. За време на посетите на САД секогаш покажувал чудно однесување. Американските медиуми често објавуваа дека Елцин е пијан, а руските, застанувајќи во негова одбрана, возвраќаа дека станува збор за тенденциозна монтажа. Уште еден интересен настап е средбата на Елцин со германскиот канцелар, Хелмут Кол, во Германија, кога дотрчал до воениот оркестар и почнал да изигрува диригент, што повторно е поврзано со пијанство. Една меѓудржавна средба му пропаднала во Даблин, каде требало да се сретне со ирскиот претседател, но не можел да стане од кревет зашто бил многу пијан. Тогаш медиумите објавија дека Елцин добил лесен срцев удар, што било само оправдување за да не се открие во јавноста. Елцин ќе остане запомнет и по многуте јавни гафови и однесувања, кои предизвикуваа смеење кај политичкиот ривал од САД, Бил Клинтон. Речиси секоја нивна средба не поминуваше со солзи во очите на Клинтон од смеењето заради недоличното однесување на рускиот претседател. Клинтон си поигруваше со пијаниот Елцин како со милениче за забава. На тој начин Америка си поигруваше со Русија, нешто што дотогаш беше незабележано. Затоа Американците повеќе го сакаа Елцин од самите Руси. Затоа на неговиот погреб му посветија многу повеќе внимание и простор од руските медиуми. Погребната церемонија на Елцин ќе остане во сеќавање и по фактот што тој е првиот руски претседател, кој по 113 години, е погребан по црковна церемонија. Последен пат тоа се случило со погребот на царот Александар Трети. Како одминува времето така сè повеќе се докажува дека, покрај слабостите и недостатоците кои ги имаше Борис Николаевич, сепак тој направил голем позитивен потег за руската нација. Го назначил Владимир Путин за свој наследник. Речиси цела деценија Москва живее под водството на малиот човек од Кремљ. Речиси се неподелени мислењата дека за кратко време Русија, под водство на Путин, се преобрази, се трансформира, го врати угледот во сепланетарните случувања. Таа повторно станува фактор како во "старите добри времиња". Недостоците на Елцин и штетите кои тој ѝ ги нанесе на руската општествена стратегија за неколку години беа поправени и вратени на поинаков колосек. Времињата се менуваат, погледот е свртен кон иднината. Едноставно, Елцин ќе остане само една лоша епизода во богатата руска политичка историја.

"Се потсетив дека брзо можат да го совладаат алкохолот и уморот, па го потсетив Елцин за претходните два наши разговора за признавањето на Македонија од страна на Русија, кои ги имавме во Истанбул и во Хелсинки во 1992 година. Во двата случаја тој ми потврди дека Русија ќе ја признае Македонија. Во моментот кога ја спомнав Македонија, тој ми рече дека нема потреба да го потсетувам".

"Утре пред официјалната делегација лично ќе изјавам дека Русија ја признава Македонија, а на прес-конференцијата ќе го покажам декретот со кој се признава Македонија и ќе се реши прашањето", ми потврди Елцин.

"Козирев", викна Елцин. - "Повелете", Борис Николаевич. - Напиши декрет! - Каков декрет, Борис Николаевич? - Декрет за признавање на Македонија од Руската федерација! - Козирев почна да очајува, да ги крши прстите и да објаснува: - Знаеш Борис Николаевич, Грците се многу чувствителни на ова прашање. Тие ќе бидат лути на нас. - Во оваа ситуација Грците не ме интересираат. Напиши го декретот! Мора да им го покажам на новинарите. - Но, не можам да го напишам, Борис Николаевич, бидејќи ги оставивме печатите во авионот. Тогаш Елцин ми рече дека пред новинарите ќе изјави дека Македонија е призната од страна на Русија, додека 10 минути по неговото заминување од Софија, декретот ќе биде напишан и на него ќе има печат. На прес-конференцијата Елцин беше уште поцврст. Рече: "Ја повикуваме ЕУ - Признајте ја Македонија. Поддржувајќи ја Македонија, ќе има помалку крвопролевање во земјата, ако е призната од сите".

од белешките на поранешниот бугарски претседател Жељу Желев